

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖLLE

Suomen Apteekkariliiton kommentit terveydenhuoltolain toimeenpanoon liittyvistä
asetusluonnoksista

**Sosiaali- ja terveysministeriön asetus laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanon
suunnitelmasta**

**Valtioneuvoston asetus terveydenhuollon järjestämissuunnitelmasta ja erikoissairaanhoidon
järjestämissopimuksesta**

Suomen Apteekkariliitto toteaa kunnioittavasti seuraavaa.

STM on pyytänyt avo- ja laitoshuollon lääkehuollosta vastaavien toimijoiden näkemyksiä
asetusluonnoksiin. Erityisesti pyydettiin alan toimijoiden konkreettisia ehdotuksia siitä, miten
lääkehuolto saataisiin entistä paremmin osaksi sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmää.

STM:n asetuksessa laadunhallinnasta 5§ *Suunnitelman sisältö* todetaan että suunnitelman tulee kattaa
mm. lääkkeet ja lääkehoito osana laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden osa-alueita.

Valtioneuvoston asetuksessa 4 § määritellään lääkehuolto (kattaa lääkkeiden hankinnan ja jakelun
sekä laitos- että avopalveluissa) osaksi Terveydenhuollon järjestämissuunnitelmassa sovittavaa
kuntien välistä laaja-alaista yhteistyötä. Saman asetuksen 11 § velvoittaa yhteistyöhön muiden
toimijoiden kanssa. Suunnitelmassa on sovittava yhteistyöstä terveydenhuollon toimintayksiköiden ja
yksityisten toimijoiden, kuten esimerkiksi yksityisen työterveyshuollon ja yksityisen lääkehuollon
kanssa. Yhteistyössä lääkehuollon toimijoiden kanssa voidaan sopia lääkehuollon järjestämisestä ja
käytännöistä potilaan katkeamattoman lääkityksen turvaamiseksi esimerkiksi hänen siirtyessään
erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon.

Suomen Apteekkariliitto toteaa, että yhteistyö toteutuu parhaiten yhteisten hankkeiden kautta.
Apteekeilla on mahdollisuus tarjota julkiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle useita lääkehoidon
onnistumista tukevia palveluja.

Koneellinen annosjakelu on palvelu, jossa apteekki yhteistyössä hoitavan lääkärin kanssa tarkistaa
asiakkaan kokonaislääkityksen ja toimittaa säännöllisesti käytettävät tabletit ja kapselit kahdeksi
viikoksi kerrallaan pakattuina muovisiin kerta-annospusseihin. Lääkkeiden mukana toimitetaan ajan
tasalla oleva lääkityskortti, josta näkyy asiakkaan koko lääkitys. Apteekki seuraa lääkitystä ja tekee
muutosten yhteydessä perustarkistukset päällekkäisyydestä ja mahdollisista yhteisvaikutuksista.
Lisäksi apteekki neuvottelee lääkärin kanssa mahdollisista muutostarpeista, huolehtii reseptien
uusimisesta ja kehottaa asiakasta tarvittaessa käymään lääkärissä. Lääkityksen tarkistus lisää
potilasturvallisuutta, kotiin ei kerry käyttämättömiä lääkkeitä ja asiakas maksaa vain hänelle
toimitetuista lääkkeistä eikä koko pakkauksesta tai kolmen kuukauden lääkityksestä etukäteen.
Hoitohenkilökunnalle jää enemmän aikaa varsinaiseen hoitotyöhön, kun lääkkeet on jaettu valmiiksi ja
apteekki huolehtii reseptien hallinnoinnista.

Koneellisen annosjakelun piirissä on tällä hetkellä noin 17 000 potilasta ja sitä tarjoaa noin 300
apteekkia. Palvelumaksu on osin sv-korvattava.

Lääkehoidon kokonaisarviointi

Lääkehoidon kokonaisarvioinnilla selvitetään lääkityksen mahdollinen osuus potilaan
terveysongelmiin. Palvelu on tarkoitettu lääkärin työn tueksi. Tavoitteena on tarjota lääkärille
arviointiapua silloin, kun hän epäilee potilaallaan lääkityseräisiä ongelmia. Lääkäri voi ohjata
potilaansa lääkehoidon kokonaisarviointiin, jonka tekee siihen erityispätevyyden hankkinut
farmaseutti tai proviisori. Lääkehoidon kokonaisarvioinnin erityispätevyyden (LHKA) oli vuoden 2010

loppuun mennessä suorittanut 140 proviisorina ja farmaseuttina. Palvelua tarjotaan yli 40 apteekissa. Lääkehoidon kokonaisarvioinnin hyötyjä on tutkittu Sitran tuella (OLKA-hanke, 2009). Tutkimuksen mukaan palvelulla voi olla merkittäviä vaikutuksia potilaiden elämänlaatuun ja myös lääkekustannuksiin.

Kokonaisarvioinnin ohella on mahdollista tarjota myös kevyempää lääkehoidon arviointi-palvelua.

Apteekkisopimusmenettely tukee lääke- ja huumeriippuvaisia ongelmansa hallinnassa. Apteekkien avulla voidaan järjestää myös opioidiriippuvaisien korvaushoitoa. Palvelussa potilas ja lääkäri tekevät sopimuksen siitä, mitä apteekkia hoidossa oleva potilas käyttää. Tämä apteekki informoi asiasta muita apteekkeja, jotka pidättäytyvät toimittamasta väärinkäyttöön soveltuvia lääkkeitä kyseiselle potilaalle. Palvelu on osoittautunut erittäin arvokkaaksi työvälineeksi päihdehuollossa. Palvelun piirissä oli vuonna 2010 yli 2000 potilasta.

Apteekin astmapalvelu on apteekkien astmaohjelman pohjalta rakennettu palvelu, jossa astman erityispätevyden suorittaneet farmaseutit ja proviisorit voivat hyödyntää erityisosaamisensa astmaa sairastaville kohdennettuna palveluna. Palvelun tavoitteena on tukea astmapotilasta sairautensa hoidossa ja varmistaa hoidon onnistuminen. Palvelu on kehitetty ja testattu yhteistyössä astmalääkäreiden, hoitajien ja potilasjärjestöjen edustajien kanssa. Palvelu sisältää ohjauksen astmalääkkeiden inhalaatiotekniikasta, PEF-seurannasta, astman omahoidon periaatteista ja hoitotasapainoon vaikuttavista elämäntavoista. Palvelussa tunnustetaan ja arvioidaan systemaattisesti lääkitykseen ja sairauteen liittyvät mahdolliset ongelmat. Palveluun liittyy dokumentointi, seuranta ja yhteistyö hoitavan lääkärin kanssa. Astman erityispätevyden on vuoden 2011 loppuun mennessä suorittanut noin 30 farmaseuttia ja proviisorina.

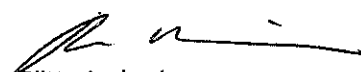
Astmapalveluun rinnastettava apteekin diabetespalvelu on testausvaiheessa.

Apteekit tarjoavat henkilökohtaisia palveluja myös **tupakasta vieroitukseen** ja **painonhallintaan**. Nämä palvelut on toistaiseksi rahoitettu pääsääntöisesti potilailta perittävällä maksulla. On esimerkkejä myös hankkeista, joissa lääkäri lähettää potilaan apteekin tupakasta vieroituspalveluun.

Apteekkien uudet palvelut tarjoavat terveydenhuollolle uudenlaista kumppanuutta. Paikkakunnilla, joilla terveydenhuollon palveluja ei ole saatavana, potilaan hoidon onnistuminen voidaan turvata myös apteekin kautta hankittavalla palvelulla. Tällaisissa tapauksissa olisi luontevaa, että rahoituksesta vastaisi kunta, sillä useimmat lääkahoitoon liittyvät ongelmat ovat järjestelmän – eivätkä potilaan - aiheuttamia. Lääkärillä tulisi olla mahdollisuus lähettää potilas apteekin palvelun piiriin samalla tavalla kun potilas lähetetään esim. laboratorioon tai ravitsemusterapeutin vastaanotolle. Yksityisessä terveydenhuollossa nämä palvelut voisivat olla sv-korvauksen piirissä silloin, kun ne toteutetaan lääkärin läheteellä.

Apteekkien ja sosiaali- ja terveydenhuollon välistä yhteistyötä apteekkien uusien palveluiden hyödyllisyyden arvioimiseksi tulisi testata. Esitämme hankkeiden käynnistämistä Kaste-rahoituksen turvin. Lisäksi terveydenhuoltolain ja em. asetusten yhteistyöhengen mukaista toimintaa tulisi tehostaa apteekkien perustoiminnan osalta. Tätä varten apteekkien edustajat tulisi ottaa mukaan kaikkialla maassa uuden lain mukaisia suunnitelmia laadittaessa, jotta alueelliset ja paikalliset erityistarpeet tulevat otetuksi huomioon.

SUOMEN APTEEKKARILIITTO

Riitta Andersin
Puheenjohtaja

Sirpa Peura
Farmaseuttinen johtaja